

Рейтинг

на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните изменения на климата

Съдържание

1. Необходимост от действия по адаптация към климатичните изменения и оценка в тази област.
2. Използвани показатели, индикатори и източници на информация.
3. Рейтинг на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните изменения на климата – резултати.
4. Използвани показатели, индикатори и източници на информация.

1. Необходимост от действия за адаптация към климатичните изменения и оценка в тази област.

В Петия оценъчен доклад на Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC), публикуван през 2014 г., се посочва категорично, че наблюдаваното глобално изменение на климата вече оказва значително влияние върху живота и дейността на хората. Влиянието е най-забележимо в сферата на стихийните бедствия – урагани, поройни наводнения и разливи, горски пожари; в селското и горско стопанство, върху условия на живот и дейност в крайбрежните райони. Според прогнозите изменението на климата ще оказва все по-силно въздействие върху енергетиката, опазването на човешкото здраве, надеждността на транспортните системи и т.н.

В тази връзка, заедно с продължаването на действията за намаляване на емисиите на парникови газове, става все по-важна и приоритетна дейността по **адаптиране** към климатичните промени вече наблюдаваме.

Основни документи на Европейския съюз, свързани с дейността в сферата на адаптацията към глобалните климатични промени са: приетата 2007 година „Директива относно оценката и управлението на риска от наводнения“ (Directive 2007/60/EC of October 2007 on assessment and management of flood risks) и приетата в 2013 година „Стратегията на ЕС за

адаптиране към изменението на климата” (The EU Strategy on adaptation to climate change). Към тях е необходимо да се добави и Декларацията от Хиого и Рамковата програма за действие на ООН за периода 2005-2015 г. "Развитие на способността на държавите и общностите да се възстановяват след бедствия", която вмениява редица задължения за страните-членки на ООН.

В съответствие със Стратегията в плановия период 2014 – 2020 година, не по-малко от 20% от финансирането със средства от ЕС трябва да се съсредоточи върху дейности, свързани с изменението на климата, включително за мерките за адаптация към климатичните промени.

Анализът на **партньорските споразумения** показва, че средствата за "Адаптиране към изменението на климата, превенция и управление на риска" са отделени от останалите дейности свързани с изменението на климата в специален параграф 5. За периода 2014 – 2020 година общия обем на финансираните мероприятия по адаптация е в размер на 24 милиарда евро. Това създава много добри възможности на страните – членки на Европейския съюз за постигане на съществени резултати в областта на адаптирането към глобалните климатични изменения.

От съществено значение за постигането на реални резултати в областта на адаптирането към глобалните климатични изменения е наличието на обективни критерии и показатели за оценка на ситуацията и резултативността на тази дейност. Те дават възможност да се разкриват проблемите на дейността по адаптация на равнище ЕС, проблемните страни и региони, на които да се обръща особено внимание. Следователно, налице е необходимост от разработване и предлагане на адекватна интегрирана сиситема за оценка на успешността на дейността за адаптация към климатичните изменения.

2. Използвани показатели, индикатори и източници на информация.

Централно и Източно Европейският екологичен център като отчете значимостта на проблема се зае с разработването на оценъчна система за определяне на Рейтинга (класацията) на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните климатични промени. Дейността на изследователския екип беше съпътствана от значителни трудности при намирането и разработването на обективни показатели, индикатори, методи за оценка и ранжиране. Този първи по рода си опит в рамките на ЕС, доведе до разработване на оригинална авторска методика.

Предложеният на вниманието на обществеността, на националните на страните-членки и на институциите на ЕС – „Рейтинг на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните климатични изменения” е изготвен върху основата на тази методика. Той дава интегрирана оценка на редица разнопланови

показатели, които влияят върху успешността на дейността по адаптация към климатичните изменения, а именно: съществуващите икономически условия; изпълнението на нормативните документи на Европейския съюз; степента на готовност по отношение на стихийните бедствия, постигнатите вече практически резултати по решаване на проблемите, свързани с глобалните климатични изменения и др. Рейтинговата оценка се базира на данни за показателите и индикаторите към септември 2015 година.

За оценката са използвани 6 (шест) показателя с общо 15(петнадесет) индикатора, а именно:

- Икономически - 3 индикатора;
- Изпълнение на „Стратегията на ЕС за адаптиране към климатичните промени” (не финансови аспекти) - 1 индикатор;
- Изпълнение на „Стратегията на ЕС за адаптиране към климатичните промени” (финансови аспекти) - 2 индикатора;
- Изпълнение на „Директивата относно оценката и управлението на риска от наводнения” - 2 индикатора;
- Изпълнение на „Декларацията от Хиого” и рамковата програма за действие 2005-2015 г.г. по намаляване на опасността от бедствия – 5 индикатора;
- Действия в областта на производство на възобновяема енергия - 2 индикатора.

Показателите и индикаторите, които са използвани в методиката за оценка на рейтинга, както и самата методика подлежат на усъвършенстване, допълване и развитие. Представеният „Рейтинг на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните климатични изменения” е първи по рода си. Като такъв, неговите резултати по същество са предварителни, непретендиращи за изчерпателност, абсолютна точност и категоричност на изводите. Целта на публикацията е да се даде публичност на Рейтинга, като предпоставка за неговото усъвършенстване и развитие на основата на отправените критични бележки, препоръки и конструктивни обсъждания.

Независимо от това, предложението на Вашето внимание „Рейтинг на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните климатични изменения” позволява да се направи достатъчно обективна оценка и класация/рейтинг на страните-членки на Европейския съюз по отношение на успешността на техните действия за адаптация към глобалните климатични изменения.

3. Рейтинг на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните изменения на климата – резултати. Рейтинговите оценки на отделните страни са представени в Таблица № 1. Тя е построена по координатна ос „колкото по-висока е

стойността на рейтинга - толкова по-добри са условията и дейността по адаптацията към глобалните изменения на климата”. Стойността на рейтинга представлява сумата от шесте измерени показателя, съответно приведени и изразени в скала от 0 до 1.(Виж Таблица № 2)

Таблица № 1. Рейтинг(класация) на страните-членки на Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните изменения на климата.

Страна	Рейтинг на страната (Обобщена оценка по 6-те показателя)
Австрия	5,43
Дания	5,34
Финландия	5,19
Швеция	4,93
Литва	4,49
Великобритания	4,41
Франция	3,96
Германия	3,96
Ирландия	3,77
Холандия	3,58
Словакия	3,36
Румъния	3,34
Латвия	3,26
Португалия	3,21
Испания	3,19
Белгия	3,01
Естония	2,76
Люксембург	2,76
Полша	2,71
Кипър	2,56
България	2,54
Хърватия	2,51
Чехия	2,46
Унгария	2,40
Малта	2,38
Словения	2,13
Италия	1,56
Гърция	1,11

Първичният анализ на рейтинговата таблица позволява да бъдат

открити три групи страни-членки на ЕС по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните климатични изменения, а именно с висок; със среден и с нисък рейтинг. Групата с висок рейтинг на дейността за адаптация към климатичните промени включва 9 страни: Австрия, Дания, Финландия, Швеция, Литва, Великобритания, Франция, Германия и Ирландия.

Десет са страните със среден рейтинг – Холандия, Словакия, Румъния, Латвия, Португалия, Испания, Белгия, Естония, Люксембург и Полша.

Страните с нисък рейтинг по отношение на тяхната дейност по адаптация към глобалните изменения на климата са останалите 9 - Кипър, България, Хърватия, Чехия, Унгария, Малта, Словения, Италия, Гречия. Утешителното е, че в тази деветка България е на второ място.

Друг интересен за изучаване е факта, че в групата с нисък рейтинг влизат 7 от 10-те страни от Средиземноморския регион. Извън са Испания и Португалия в групата страни със среден рейтинг и Франция с висок рейтинг.

Таблица № 2. Стойности на показателите, използвани за определяне на Рейтинга на страните – членки на Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните изменения на климата (страните са дадени в азбучен ред според тяхното изписване на английски език)

страна	Показ.1	Показ. 2	Показ. 3	Показ. 4	Показ. 5	Показ 6.	Сума
Austria Австрия	0,7	1	1,00	1	0,8	0,93	5,43
Belgium Белгия	0,75	1	0,57	0	0,4	0,29	3,01
Bulgaria България	0,45	0	0,43	0	0,8	0,86	2,54
Croatia Хърватия	0,3	0	0,50	0	1	0,71	2,51
Cyprus Кипър	0,5	0	0,57	1	0,2	0,29	2,56
Czech Чехия	0,55	0	0,64	0,5	0,2	0,57	2,46
Denmark Дания	0,95	1	1,00	1	0,6	0,79	5,34
Estonia Естония	0,7	0	0,43	0,5	0,2	0,93	2,76
Finland	0,9	1	0,36	1	1	0,93	5,19

Финляндия							
France Франция	0,6	1	0,93	1	0	0,43	3,96
Germany Германия	0,75	1	0,79	1	0	0,43	3,96
Greece Гърция	0,25	0	0,29	0	0	0,57	1,11
Hungary Унгария	0,4	1	0,57	0	0	0,43	2,40
Ireland Ирландия	0,6	1	0,79	0,5	0,6	0,29	3,77
Italy Италия	0,35	0	0,50	0	0	0,71	1,56
Latvia Латвия	0,55	0	0,36	0,5	1	0,86	3,26
Lithuania Литва	0,55	1	0,29	1	0,8	0,86	4,49
Luxembourg Люксембург	1	1	0,21	0	0,4	0,14	2,76
Malta Малта	0,55	1	0,29	0	0,4	0,14	2,38
Netherlands Холандия	0,85	1	0,79	0	0,8	0,14	3,58
Poland Полша	0,5	1	0,29	0,5	0	0,43	2,71
Portugal Португалия	0,4	1	0,50	0	0,6	0,71	3,21
Romania Румъния	0,45	1	0,43	0	0,6	0,86	3,34
Slovakia Словакия	0,5	1	0,50	1	0	0,36	3,36
Slovenia Словения	0,5	0	0,79	0	0,2	0,64	2,13
Spain Испания	0,5	1	0,71	0	0,4	0,57	3,19
Sweden Швеция	1	1	0,93	1	0	1,00	4,93
United	0,7	1	0,57	1	1	0,14	4,41

Kingdom Великобри тания							
-------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

4. Използвани показатели, индикатори и източници на информация.

1. Икономически показател. Той включва три индикатора:

- Брутен вътрешен продукт (БВП) на глава от населението;
- Съотношението „Дълг – БВП“;
- Индекс за възприятие на корупцията.

При **първия индикатор** по-високата му стойност съответства на по-големи възможности за финансиране на мерките и мероприятията за адаптация към глобалните климатични промени. **Вторият** индикатор изразява логиката – колкото е по-малка стойност има съотношението „Дълг – БВП“, толкова по-добри са възможностите за финансиране на адаптацията. **Третият** индикатор – индекса за възприятие на корупцията отразява закономерността, че колкото по-ниско е нивото на корупция – толкова по-висока е ефективността на държавната администрация, на използването на бюджетните средства, на икономиката като цяло, следователно и на предприеманите мерки за адаптация към глобалните климатични промени. Резултатите от оценката по този показател са представени в Таблица № 3.

Таблица № 3. Показател 1. Икономически – стойности на трите използвани индикатори в балове от 1 до 7 и сумарна стойност приведена към скала от 0 до 1.

Страна	БВП	Отношение БВП/Дълг	Индекс възприятие за корупция	Сумарна стойност на индикаторите	Стойност на показателя по скала 1-0
Люксембург	7	7	6	20	1
Швеция	7	6	7	20	1
Дания	7	5	7	19	0,95
Финландия	6	5	7	18	0,9
Холандия	6	4	7	17	0,85
Белгия	7	2	6	15	0,75
Германия	5	4	6	15	0,75
Австрия	6	3	5	14	0,7
Естония	2	7	5	14	0,7
Великобритания	5	3	6	14	0,7

Франция	5	2	5	12	0,6
Ирландия	6	1	5	12	0,6
Чехия	3	6	2	11	0,55
Латвия	2	6	3	11	0,55
Литва	2	6	3	11	0,55
Малта	4	4	3	11	0,55
Кипър	4	2	4	10	0,5
Полша	1	5	4	10	0,5
Словакия	3	5	2	10	0,5
Словения	4	3	3	10	0,5
Испания	4	2	4	10	0,5
България	1	7	1	9	0,45
Румъния	1	7	1	9	0,45
Унгария	2	4	2	8	0,4
Португалия	3	1	4	8	0,4
Италия	5	1	1	7	0,35
Хърватия	1	3	2	6	0,3
Гърция	3	1	1	5	0,25

Източници на информация: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP;

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina225&plugin=1>

<https://www.transparency.org/cpi2014/results>

Показател 2. Изпълнение на „Стратегията на ЕС за адаптиране към климатичните промени” (не финансови аспекти). Към настоящия момент изследователският екип използва само един от възможните няколко индикатора, произтичащи от формулираните в Стратегията осем цели, а именно наличието на национална стратегия за адаптация към измененията на климата. Резултатите са представени в Таблица № 4, където наличието на стратегия е оценено с 1, а нейното отсъствие с 0.

Таблица № 4. Показател 2. Изпълнение на „Стратегията на ЕС за адаптиране към климатичните промени” (не финансови аспекти)

Страна	Наличие на Стратегия за адаптации - показател
Австрия	1
Белгия	1
Дания	1
Финландия	1
Франция	1
Германия	1
Унгария	1
Ирландия	1
Литва	1
Люксембург	1
Малта	1
Холандия	1
Полша	1
Португалия	1
Румъния	1
Словакия	1
Испания	1
Швеция	1
Великобритания	1
България	0
Хърватия	0
Кипър	0
Чехия	0
Естония	0
Гърция	0
Италия	0
Латвия	0
Словения	0

Източник на информация: <http://climate-adapt.eea.europa.eu/countries>

Показател 3. Изпълнение на „Стратегията на ЕС за адаптиране към климатичните промени” (финансови аспекти). За оценка на финансовите аспекти на изпълнението на Стратегията са използвани два индикатора – а) относителният дял на стойността на адаптацияните мерки в общия размер на финансирането в споразуменията за партньорство между страните от Европейския съюз и Европейската комисия свързани с климатичните промени и б) Съотношението между осигурителните премии за застрахована собственост(имущество) и размера на brutния вътрешен продукт.

Таблица № 5. Показател 3. Изпълнение на „Стратегията на ЕС за адаптиране към климатичните промени” (финансови аспекти).

Страна	Дял на стойността на адаптацияните мерки в ..... *	Съотношение между застрахователните премии и БВП	Суммарна стойност на индикаторите	Приведена към скала от 0 до 1 стойност на показателя
Австрия	7	7	14	1,00
Дания	7	7	14	1,00
Франция	6	7	13	0,93
Швеция	7	6	13	0,93
Германия	6	5	11	0,79
Ирландия	7	4	11	0,79
Холандия	6	5	11	0,79
Словения	6	5	11	0,79
Испания	4	6	10	0,71
Чехия	5	4	9	0,64
Белгия	2	6	8	0,57
Кипър	2	6	8	0,57
Унгария	3	5	8	0,57
Великобритания	1	7	8	0,57
Хърватия	4	3	7	0,50
Италия	5	2	7	0,50
Португалия	4	3	7	0,50

Словакия	5	2	7	0,50
България	3	3	6	0,43
Естония	2	4	6	0,43
Румъния	5	1	6	0,43
Финландия	1	4	5	0,36
Латвия	4	1	5	0,36
Гърция	2	2	4	0,29
Литва	3	1	4	0,29
Малта	3	1	4	0,29
Полша	1	3	4	0,29
Люксембург	1	2	3	0,21

* дял на стойността на адаптационните мерки в общия размер на финансирането в споразуменията за партньорство между страните от Европейския съюз и Европейската комисия свързани с климатичните промени.

Източници на информация:

http://ec.europa.eu/contracts_grants/agreements/index_en.htm

<http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/statisticsno50europeaninsuranceinfigures.pdf>

Показател 4. Изпълнение на „Директивата относно оценката и управлението на риска от наводнения“. За оценка на изпълнението на адаптационните аспекти на Директивата са използване Работни материали на сътрудниците на Еврокомисията от 9 март 2015 година. В тях посочени сведения за това, в каква степен измененията на климата са били отчетани при оценката за честотата и за въздействието на наводненията, както и при картирането на наводненията. При наличие на отчитане на климатичните изменения е дадена оценка «1», а при отсъствие - «0».

Таблица № 6. Показател 4. Изпълнение на "Директивата на ЕС относно оценката и управлението на риска от наводнения"

Страна	Отчитане изменението на климата при оценка на честотата и въздействието на	Отчитане на изменението на климата при изготвянето на карти на риска от	Сума на индикаторите	Приведена към скала от 0 до 1 стойност на показателя
--------	--	---	----------------------	--

	наводненията	наводнения		
Австрия	1	1	2	1
Кипър	1	1	2	1
Дания	1	1	2	1
Финландия	1	1	2	1
Франция	1	1	2	1
Германия	1	1	2	1
Литва	1	1	2	1
Словакия	1	1	2	1
Швеция	1	1	2	1
Великобритания	1	1	2	1
Чехия	1	0	1	0,5
Естония	1	0	1	0,5
Ирландия	0	1	1	0,5
Латвия	1	0	1	0,5
Полша	1	0	1	0,5
Белгия	0	0	0	0
България	0	0	0	0
Хърватия	0	0	0	0
Гърция	0	0	0	0
Венгрия	0	0	0	0
Италия	0	0	0	0
Люксембург	0	0	0	0
Малта	0	0	0	0
Холандия	0	0	0	0
Португалия	0	0	0	0
Румъния	0	0	0	0

Словения	0	0	0	0
Испания	0	0	0	0

Източници на изходна информация: http://ec.europa.eu/environment/water/waterframework/pdf/4th_report/CSWD%20Report%20on%20the%20FD%20.pdf; <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32007L0060>

Показател 5. Готовност за стихийни бедствия.

Повишеният риск от стихийни природни бедствия се определя като един от най-очевидните съществуващи ефекти на глобалното изменение на климата. За оценка на този показател се използвани индикаторите, характеризиращи изпълнението на Декларацията от Хиого и на Рамковата програма за действие 2005-2015 г. за намаляване на риска от настъпване на природни бедствия. През 2015 година са публикувани националните доклади за постигнатите резултати по изпълнение на Рамковата програма. Използвани са 5 индикатора, съответстващи на петте основни направления на дейности по реализации Рамковата програма.

Осем страни-членки на Европейския съюз до м. септември 2015 г. не са представили своите национални доклади. За тях стойността на този показател е оценена с 0 (нула). За останалите двадесет страни е направена интегрална оценка, която се основава на съдържащата се в националните доклади информация за постигнатите резултати в петте основни направления. За нуждите на изчисляването на рейтинга на страните, получените резултати са приведени към скала от 0 до 1.

Таблица № 7. Показател 5. Готовност за стихийни бедствия в съответствие с националните доклади по изпълнение на Декларацията от Хиого и рамковата програма за действия от 2005 - 2015 гг.

Страна	Сума от индикаторите, по изпълнение на Програмата от Хиого	Значения класса показателя	Резултати, приведени към скала от 0 до 1 за изчисление на рейтинга
Словения	35	5	1
Унгария	31	5	1
Холандия	29	5	1
Австрия	26	5	1
Финландия	25	4	0,8
Испания	25	4	0,8
Великобритания	25	4	0,8

Гърция	24	4	0,8
Италия	23	3	0,6
Дания	22	3	0,6
Чехия	21	3	0,6
Португалия	21	3	0,6
Швеция	21	2	0,4
Германия	20	2	0,4
Франция	18	2	0,4
България	15	2	0,4
Словакия	15	1	0,2
Полша	12	1	0,2
Румъния	11	1	0,2
Хърватия	5	1	0,2
Белгия	0	0	0
Кипр	0	0	0
Естония	0	0	0
Ирландия	0	0	0
Латвия	0	0	0
Литва	0	0	0
Люксембург	0	0	0
Малта	0	0	0

Източник изходна информация: http://www.preventionweb.net/english/hyogo/progress/reports/index.php?o=pol_year&o2=DESC&ps=50&hid=0&cid=rid3&x=11&y=7

Показател 6. Развитие на възобновяеми източници на енергия (ВЕИ).

Производството на енергия от възобновяеми източници е показател както за политическа воля, така и за нагласа към реализация на практически мерки по решаване проблемите следствие от глобалните изменения на климата. В отличие от индикатора „намаляване емисиите на парникови газове” он отразява реални, целенасочени действия в тази област.

За оценка на този показател са използвани два индикатора. Първият е дялът на възобновяемите източници в общото потребление на енергия. Вторият индикатор отчита в каква степен е достигнато през 2013 година определеното за всяка страна-членка ниво на използване на енергия от възобновяеми източници през 2020 година.

Таблица № 8. Показател 6. Развитие на възобновяеми източници на енергия (ВЕИ).

Страна	Равнище на използване на ВЕИ в 2013 год.	Съотношение на използвани ВЕИ в 2013 към целите в 2020 год.	Сума на индикаторите	Крайна стойност на показателя
Швеция	7	7	14	1,00
Австрия	7	6	13	0,93
Естония	6	7	13	0,93
Финландия	7	6	13	0,93
България	5	7	12	0,86
Латвия	7	5	12	0,86
Литва	5	7	12	0,86
Румъния	6	6	12	0,86
Дания	6	5	11	0,79
Хърватия	5	5	10	0,71
Италия	4	6	10	0,71
Португалия	6	4	10	0,71
Словения	5	4	9	0,64
Чехия	3	5	8	0,57
Гърция	4	4	8	0,57
Испания	4	4	8	0,57
Франция	4	2	6	0,43
Германия	3	3	6	0,43
Унгария	3	3	6	0,43
Полша	3	3	6	0,43
Словакия	2	3	5	0,36
Белгия	2	2	4	0,29
Кипър	2	2	4	0,29
Ирландия	2	2	4	0,29
Люксембург	1	1	2	0,14
Малта	1	1	2	0,14
Холандия	1	1	2	0,14
Великобритания	1	1	2	0,14

Информационен източник: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6734513/8-10032015-AP-EN.pdf/3a8c018d-3d9f-4f1d-95ad-832ed3a20a6b>

Централно и Източноевропейски екологичен център / Central and Eastern European Environmental Centre (CEEEC) Ви благодарим, че се запознахте с предложенията на Вашето внимание „Рейтинг на страните от Европейския съюз по отношение на тяхната дейност за адаптация към глобалните изменения на климата”.

Очакваме Вашите отзиви, въпроси и препоръки на адрес:

Р. България, София, п.к. 1618, ул. „Брезов рид” № 7,

Централно и Източноевропейски екологичен център / Central and Eastern European Environmental Centre (CEEEC),

email: contact@ceeec.eu

Христо Дунчев/Hristo Dunchev